

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2021-17338
Den 30. november 2021

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 13. december 2021

SAMLENOTAT

1. EU-Afrika	2
2. Centralasien	4
3. Venezuela.....	6

1. EU-Afrika

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet vil der være en drøftelse af EU-Afrika partnerskabet, herunder forberedelserne til det kommende EU-AU topmøde, som forventes afholdt den 17.-18. februar 2022 i Bruxelles. Udenrigsministrene vil drøfte kontinentets mangeartede udfordringer og mulighederne for øgede EU-indsatser.

2. Baggrund

Store dele af Afrika er hårdt ramt af udfordringer såsom politisk ustabilitet, konflikt, stagnerende økonomisk vækst pga. COVID-19-krisen, klimaforandringer og den demografiske udvikling. Samtidig er EU fortsat Afrikas største partner ift. handel, investeringer og udviklingssamarbejde. Derfor skal EU og medlemslandene styrke partnerskabet med Afrika.

Det kommende EU-AU topmøde forventes at finde sted den 16.-17. februar 2022 i Bruxelles under fransk EU-formandsskab. Vejen frem mod topmødet, herunder drøftelsen på rådsmødet den 13. december, vil medvirke til at fastsætte EU's prioriteter for Afrika. Drøftelsen vil bl.a. følge op på EU-AU udenrigsministermødet i Kigali den 25.-26. oktober 2021, hvor Danmark også deltog. Her blev en fælles erklæring vedtaget, hvor danske prioriteter vedr. migration og grøn omstilling bl.a. blev reflekteret. Emnet er desuden på dagsordenen for Det Europæiske Råd den 15.-16. december.

Udover de overordnede udviklinger i Afrika ventes der også et fokus på vaccinediplomati samt aktuelle konflikter, herunder på Afrikas Horn og i Sahel-regionen, ligesom andre udenlandske aktørers indflydelse på kontinentet ventes berørt.

3. Formål og indhold

Drøftelsen vil fokusere på EU-Afrika partnerskabet og det kommende EU-AU topmøde. Det forventes, at udenrigsministrene vil drøfte kontinentets mangeartede udfordringer herunder den rette EU-respons.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes bred opbakning fra de øvrige medlemslande til en styrkelse af partnerskabet med et stærkt fokus på en fremadskuende politisk erklæring.

Migrationshåndtering og særligt referencer til adresseringen af irregulær migration samt forpligtelsen til tilbagetagelse af egne statsborgere med ulovlig ophold vil være et gennemgående ønske fra flere medlemslande. Flere lande vil sandsynligvis også nævne behovet for at der findes afrikanske løsninger på afrikanske konflikter. En række lande, inklusiv de nordiske, vil også fokusere på SRSR.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen prioriterer et styrket EU-Afrika partnerskab og arbejder for et succesfuldt topmøde. Et aktivt dansk engagement spiller ind i regeringens mål om et løft af Afrika gennem EU. Danmark vil fortsat arbejde for klima og grøn omstilling, fred og sikkerhed, migration, vacciner og COVID-19-genopretning samt demokrati og rettigheder, herunder SRSR.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

2. Centralasien

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Rådet vil have en drøftelse af Centralasien og EU's forhold til regionen. Afghanistan og konnektivitet forventes desuden at blive centrale emner for drøftelsen.

2. Baggrund

På mødet vil der være en generel drøftelse af udviklingen i Centralasien og EU's forhold til regionen. Drøftelsen vil foregå i lyset af det netop afholdte møde mellem centralasiatiske udenrigsministre fra Tadsjikistan, Kasakhstan, Kirgisistan, Usbekistan, Turkmenistan og EU-institutionerne den 22. november.

Der har generelt været en positiv udvikling ift. regionalt samarbejde mellem de centralasiatiske lande, samt ift. samarbejdet med EU. Fra EU's side har man, i tråd med EU's strategi for Centralasien fra 2019, ansporet til reformer og samarbejde med landene i regionen om resiliens, øget velstand, forbedring af menneskerettighedssituationen, samt øget regionalt samarbejde. De centralasiatiske lande efterspørger et styrket EU-engagement i regionen og ser et øget samarbejde med EU som en mulighed for at diversificere deres samarbejdspartnere mhp. at balancere de store regionale magter, herunder særligt Kina og Rusland.

Udviklingen i Afghanistan giver dog anledning til alvorlig bekymring for og i regionen. Bl.a. derfor samarbejder EU med regionen omkring imødegåelse af humanitære udfordringer, opretholdelse af stabilitet, styrkelse af sikkerhedssituationen samt bekæmpelse af radikaliserende, terrorisme og smugling af våben, mennesker og narkotika. De centralasiatiske lande er desuden bekymret for, at et ustabil Afghanistan svækker investeringslysten i hele regionen og dermed de centralasiatiske landes mulighed for at handle med Sydasiens, primært Indien og Pakistan.

Talibans hurtige magtovertagelse i Kabul har væsentligt forværret en allerede vanskelig situation i Afghanistan, og det er uklart, om man er på vej mod fornyet generel konflikt eller borgerkrig. Talibans regeringskompetence har vist sig særdeles begrænset, og den midlertidige regering er hverken repræsentativ eller inkluderende. Dertil kommer risikoen for et finansielt og økonomisk kollaps, idet sundheds-, undervisnings- og banksektoren i stigende grad er sat ud af funktion bl.a. efter indefrysningen af international bistand, kreditter og lån. EU har opstillet fem pejlemærker for tilgangen til et Taliban-ledet Afghanistan, som berører rettigheder, humanitær adgang, bekæmpelsen af terrornetværk, en inkluderende og repræsentativ regering samt fri udrejse.

3. Formål og indhold

Der ventes en generel drøftelse af udviklingen og EU's forhold til Centralasien, herunder særligt ift. konnektivitet og situationen i Afghanistan.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes en konsensual drøftelse af udviklingen i Centralasien blandt medlemslandene og opbakning til EU's arbejde i regionen.

10. Regeringens generelle holdning

Det er regeringens holdning, at det er gavnligt at styrke EU's samarbejde med Centralasien, ikke mindst i lyset af udviklingen i regionen. Dette bestyrkes kun af den humanitære krise i Afghanistan, samt migrations- og sikkerhedsperspektiverne. Fra dansk side har man bilateralt en særdeles restriktiv tilgang for kontakt med Taliban, men Danmark modsætter sig ikke, at man fra EU's side genoptager diplomatisk tilstedeværelse i Kabul med henblik på at understøtte humanitær bistand samt EU-medlemsstaternes fortsatte evakueringsbestrebelse.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg på mødet fredag den 16. november 2018.

3. Venezuela

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet forventes en drøftelse af situationen i Venezuela, herunder resultatet af regional- og lokalvalgene den 21. november samt udsigterne for mæglingsforhandlingerne mellem oppositionen og regeringen i Venezuela.

2. Baggrund

Den 21. november 2021 blev der gennemført regional- og lokalvalg i Venezuela, der omfattede valg af mere end 3.000 personer til politiske poster. På invitation fra det Nationale Valgråd deltog EU med en valgobservatørmission på 136 personer. Det var første gang i 15 år, at EU var til stede med en valgobservatørmission i Venezuela.

Observatørmissionen udtalte d. 23. november, at valgene markerede en tilbagevenden for hovedparten af oppositionen, der op til valget var splittet om, hvorvidt man skulle deltage. Valgene var ifølge observatørmissionen bedre organiseret sammenlignet med tidligere valg, men samtidig fremhævede missionen væsentlige strukturelle problemer som f.eks. diskvalifikation af kandidater, ulige adgang til medier og udbredt anvendelse af statslige ressourcer til fordel for kandidater relateret til regeringspartiet. Mens observatørmissionen endnu ikke har afgivet sin endelige rapport, har USA kritiseret valget for ikke at være frit og fair, og UK vurderer, at valget ikke levede op til gængse standarder for frie valg.

Kun ca. 42 % af de stemmeberettigede deltog i valget, hvor politiske allierede med præsident Maduro vandt 20 ud af 23 guvernørposter.

I lyset af en splittet opposition og et valgresultat, som gav flertal til personer relateret til Maduro-regimet, vurderes det usandsynligt, at der vil ske en snarlig genoptagelse af mæglingsforhandlingerne mellem oppositionen og regeringen i Venezuela, som finder sted i Mexico City. Forhandlingerne begyndte i august og har til formål at løse den politiske krise mellem oppositionen og Maduro-styret, men har været suspenderet siden oktober 2021. Maduro-styret har officielt suspenderet sin deltagelse i forhandlingerne som følge af en udleveringsag til USA af en person, der samarbejdede med Maduro-styret.

3. Formål og indhold

Rådsmødet vil være en anledning for udenrigsministrene til at drøfte den seneste udvikling i Venezuela, herunder EU's fremtidige handlemuligheder.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være konsensus omkring en kritisk EU-linje over for den politiske udvikling i landet.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen vil sammen med resten af EU fastholde presset på den venezuelanske regering og presse på for, at dialog og genindførelse af demokrati er eneste løsning på den politiske, økonomiske og sociale krise i Venezuela. EU skal være klar til at anvende alle diplomatiske instrumenter, herunder restriktive foranstaltninger og samarbejde med det internationale samfund for at fremme demokrati, menneskerettigheder og afholdelse af troværdige og fair fremtidige valg på alle niveauer, inklusiv præsidentvalg.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg på mødet den 3. april 2019 til orientering.